

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Заступник керівника
(професор з науково-педагогічної роботи)

М. В. Афанасьєв

МИТНА СПРАВА

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань	усі
Спеціальність	усі
Освітній рівень	перший (бакалаврський) рівень
Освітня програма	усі

Вид дисципліни	вибіркова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська

Завідувач кафедри
міжнародної економіки та менеджменту
зовнішньоекономічної діяльності

Т. В. Шталь

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2018

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри міжнародної економіки та менеджменту зовнішньоекономічної діяльності

Протокол № 2 від 10.09.2018 р.

Розробник:

Котиш Олена Миколаївна, к.е.н., доц. кафедри міжнародної економіки та менеджменту ЗЕД

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

1. Вступ

Анотація навчальної дисципліни:

В сучасних умовах розвитку інтеграційних процесів ефективно включення української економіки у світове господарство багато в чому залежить від системи державного регулювання міжнародної торгівлі, яке здійснюється за допомогою різних методів, одним із основних є митне регулювання, що посідає провідне місце серед інших методів державного регулювання національної економіки. У цих умовах підвищено вимоги до вивчення дисциплін "Митна справа" в системі підготовки економістів та менеджерів.

Коливання економічної політики держави від лібералізації до протекціонізму, невизначеність зі стратегією економічного розвитку стали причиною багатьох недоліків системи митного регулювання, що відбивається на ефективності розвитку зовнішньоекономічної діяльності окремого підприємства та країни в цілому. Зважаючи на такі умови, набуває важливості вміння керівників вищих та середніх ланок управління використовувати окремі інструменти митно-тарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, які б дозволили підвищити її ефективність, забезпечувати застосування нетарифних методів під час здійснення зовнішньоекономічної діяльності (далі – ЗЕД), користуватися митними пільгами в міжнародній торгівлі.

Для забезпечення цього необхідна підготовка висококваліфікованих фахівців-економістів у сфері митної справи, які б змогли ефективно використовувати сучасні механізми регулювання зовнішньоекономічної діяльності, здійснювати митне оформлення, знати порядок перетину митного кордону України товарами, валютою, іншими предметами та цінностями, юридичну відповідальність за порушення митних правил; уміти швидко та правильно вирішувати реальні ситуації, що можуть виникнути у процесі митного оформлення товарів.

Метою викладання цієї навчальної дисципліни є формування знань і навичок у студента щодо ухвалення управлінського рішення для виходу підприємства на конкретний зовнішній ринок, ураховуючи особливості митно-тарифного та нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Для досягнення мети поставлено такі основні **завдання**:

опанування теоретичних знань у системі митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, а також набуття практичних навичок у застосуванні митних формальностей, передбачених Міжнародними договорами, які ратифіковані Верховною Радою України та українським законодавством, та обґрунтування пріоритетних шляхів реалізації зовнішньоекономічної діяльності в межах чинного законодавства.

"Митна справа" – навчальна дисципліна, що вивчає особливості митного регулювання, до якого віднесено інструментарій тарифного та нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Об'єктом навчальної дисципліни є митна система та процеси, що відбивають різні аспекти ухвалення господарських рішень щодо здійснення зовнішньоекономічної діяльності.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

У процесі навчання студенти здобувають необхідні знання під час лекційних та лабораторних занять. Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час практичних занять. Також велике значення у процесі вивчення та закріплення знань має самостійна робота студентів.

Курс	3	
Семестр	6	
Кількість кредитів ECTS	5	
Аудиторні навчальні заняття	лекції	30
	семінарські, практичні	30
Самостійна робота	90	
Форма підсумкового контролю	залік	

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

<i>Попередні дисципліни</i>	<i>Наступні дисципліни</i>
Економіка підприємства	Міжнародний менеджмент
Менеджмент	Менеджмент організацій
Світове господарство та міжнародні економічні відносини	Міжнародний маркетинг
Зовнішньоекономічна діяльність підприємства	Управління розвитком експортного потенціалу підприємства
Техніка і організація зовнішньоекономічних операцій	Стратегічне управління

2. Компетентності та результати навчання за дисципліною:

Компетентності	Результати навчання
Визначати особливості розвитку кожного етапу становлення митної справи в Україні	аналізувати зміни та доповнення в законодавстві України щодо митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, урахувавши особливості митних режимів;
Здійснювати аналіз митно-тарифних методів регулювання ЗЕД	розраховувати митну вартість товарів та загальнодержавні податки, урахувавши базисні умови поставок "Інкотермс-2010"; використовувати різні методи розрахунку митної вартості товарів, які перетинають митний кордон України;
Здійснювати аналіз нетарифних методів регулювання ЗЕД	застосовувати заходи нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності;
Визначати технологію митного оформлення та декларування товарів	оцінювати можливості державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємства у процесі здійснення зовнішньоекономічних операцій;
Здійснювати обґрунтований митний контроль у процесі декларування товарів в митних режимах імпорту та експорту	заповнювати митні декларації різних типів за допомогою програмного комплексу <i>QDProfessional</i> ;
Визначати особливості митних режимів, виконувати декларування товарів у митних режимах	використовувати економічні переваги митних режимів під час декларування товарів, які перетинають митний кордон України;
Здійснювати аналіз порушення митних правил та видів відповідальності	групувати систему ризиків, пов'язаних із здійсненням зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Організаційно-правові основи митної справи в Україні

Тема 1. Становлення та розвиток митної справи в Україні

1.1. Історія розвитку митної справи в Україні.

Періодизація історії митної справи в Україні. Особливості етапів розвитку митної справи в Україні. Митна система в Україні. Структура та організація діяльності митної служби в Україні. Аналіз нормативно-правових документів діяльності митного органу. Діяльність Всесвітньої митної організації. Співробітництво країн у межах Всесвітньої торгової організації. Приєднання України до міжнародних конвенцій із метою створення однакового механізму митного оформлення, упорядкування митних процедур і контролю. Дії міжнародних договорів в інтересах здійснення митної справи в Україні.

1.2. Митні формальності в умовах формування глобального ринку.

Формування глобального ринку як феномена ХХІ століття. Етапи формування глобального ринку. Особливості митного формування на окремих зарубіжних ринках.

1.3. Міжнародні інститути митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності

Міжнародне митне співробітництво. Система міжнародного співробітництва в митній справі та етапи його еволюції. Історія сучасного міжнародного митного співробітництва. Всесвітня митна організація, історія її становлення та розвитку, основні функції.

Тема 2. Державна митна політика України

2.1. Митна політика: її сутність та принципи

Поняття митної політики, митної справи та митного права, їх сутність та особливості. Чинники успішного розвитку митної справи в Україні. Зарубіжний досвід становлення та розвитку митної справи. Елементи митної справи.

Митна політика України та її значення для вирішення загальноекономічних завдань держави. Цілі та методи здійснення митної політики.

Поняття митної території та митних кордонів держави. Межі митної території.

2.2. Державні органи митного регулювання

Органи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні та їх компетенції. Загальні засади взаємодії митних органів з державними й недержавними органами та фізичними особами.

Тема 3. Митне регулювання ЗЕД

3.1. Особливості розвитку митного регулювання в Україні

Загальна характеристика "митного регулювання ЗЕД". Еволюція та особливості кожного етапу розвитку митного регулювання України. Особливості методів митного регулювання ЗЕД.

3.2. Інструменти митного регулювання

Головні інструментами торговельної політики і державного регулювання внутрішнього ринку товарів при його взаємодії зі світовим ринком. Митний тариф як найважливіший інструмент економічного регулювання експортно-імпортних операцій, переміщуваних через митний кордон, ряд його найважливіших функцій та економічна природа. Визначення фактичного рівня митного тарифу. Види митних тарифів, порядок їх формування і застосування відповідно до законодавства України.

3.3. Система економічних показників митного регулювання

Підходи до оцінювання ефективності митної справи. Система основних макроекономічних показників митного навантаження економіки України.

Тема 4. Митна вартість товару

4.1. Сутність митної вартості товарів

Економічна природа митної вартості товарів. Мета визначення митної вартості товарів. Основне призначення митної вартості. Пакет документів, необхідний для визначення митної вартості товарів. Аналіз нормативно-правових документів щодо визначення митної вартості товарів.

4.2. Методи визначення митної вартості товарів

Методи визначення митної вартості. Послідовність використання методів розрахунку митної вартості. Митна вартість як основа нарахування митних платежів. "Інкотермс-2010" та вплив базисних умов поставки на визначення митної вартості товарів.

Тема 5. Митні платежі

5.1. Митні платежі як інструмент правового регулювання ЗЕД

Склад митних платежів: імпортне мито, експортне мито, ПДВ, акцизні збори, плата за послуги митних служб єдиний збір. Порядок сплати митних платежів і технологія їхнього перерахування до державного бюджету. Банківська гарантія у процесі сплати мита. Застосування податків до ввезених товарів і вивезених. Принципи їхнього обчислювання та оплати.

5.2. Мито: сутність, види та особливості нарахування

Економічна сутність мита та його види, спеціальні види мита, розмір ставок, принципи фіксації й базова основа обчислення. Особливості розрахунку різних видів мита. Система преференцій і її вплив на розмір митного навантаження при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності. Групи країн-користувачів і перелік товарів, що підпадають під тарифні преференції.

5.3. Адміністрування акцизного податку

Загальні положення оподаткування акцизним податком, його сутність та особливості розрахунку. Об'єкти та база оподаткування акцизним податком. Платники податку. Перелік підакцизних товарів. Аналіз ставок податку. Дата виникнення податкових зобов'язань. Способи справляння акцизного податку.

5.4. Адміністрування податку на додану вартість

Загальні положення оподаткування податком на додану вартість, його сутність та особливості нарахування. Об'єкти та база оподаткування податком на додану вартість. Платники податку. Вили ставок та розмір податку на додану вартість. Аналіз ставок податку. Дата виникнення податкових зобов'язань.

Тема 6. Країна походження товару

6.1. Міжнародні Конвенції з визначення країни походження товару

Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур. Регіональної конвенції про пан-євро-середземноморські преференційні правила походження

6.2. Гармонізована система опису та кодування товарів

Поняття гармонізованої системи опису та кодування товарів. Світова митна організація та її функції. Особливості української класифікації товарів ЗЕД. Структура та етапи кодування товарів.

6.3. Правила визначення країни походження товару

Визначення країни походження товару. Критерії достатньої переробки товару. Порядок підтвердження країни походження товарів. Перелік документів про підтвердження країни походження товару. Види сертифікатів за різними напрямками інтеграційних об'єднань. Сертифікати походження товарів і підтвердження його справжності. Перелік документів для одержання такого сертифіката.

Тема 7. Нетарифне регулювання ЗЕД

7.1. Сутність нетарифного регулювання ЗЕД

Поняття нетарифного регулювання ЗЕД та його економічна сутність. Основна мета застосування методів нетарифного регулювання. Класифікація методів нетарифного регулювання. Дозвільна система в Україні. Приховані методи протекціонізму.

7.2. Нетарифні методи регулювання ЗЕД.

Основні методи нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності та їх особливості при застосуванні. Поняття процесів квотування та ліцензування. Види квот та ліцензій. Порядок видачі ліцензій та квот суб'єктам ЗЕД.

Тема 8. Особливості митного оформлення та декларування товарів

8.1. Поняття і цілі митного оформлення.

Поняття митного оформлення товарів, суб'єкти здійснення. Основні цілі здійснення митного оформлення. Термін здійснення митного оформлення товарів та транспортних засобів. Пункт пропуску через Державний кордон України товарів та транспортних засобів.

8.2. Основні етапи митного оформлення.

Основні етапи здійснення митного оформлення товарів та транспортних засобів та їх особливості. Схема здійснення митного оформлення. Функції декларування. Структурні підрозділи митного органу, які здійснюють митне оформлення товарів та транспортних засобів.

8.3. Митне декларування.

Сутність митного декларування та місце його здійснення. Етапи та способи митного декларування товарів та їх особливості. Суб'єкти митного декларування. Типи митних декларацій. Електронне декларування вантажу. Чинники, що впливають на декларування вантажу.

Тема 9. Митний контроль

9.1. Поняття і функції митного контролю.

Митний контроль, його сутність і роль у процесі здійснення зовнішньоторговельних операцій. Основні складові частини здійснення митного контролю та його етапи. Відмова в митному оформленні.

9.2. Види митного контролю.

Форми здійснення митного контролю. Організація митного контролю та її заходи. Митні процедури, які застосовують органи доходів і зборів до товарів та предметів. Основні положення митного контролю. Митний контроль за товарами і транспортними засобами. Методи митного контролю. Зони митного контролю. Види документів, необхідних для митного контролю.

Тема 10. Митні режими та їх особливості

10.1. Класифікація митних режимів.

Класифікація митних режимів із економічного погляду. Види митних режимів. Випуск товарів для вільного обігу на митній території України. Митний статус товарів.

10.2. Характеристика митних режимів.

Особливості митних режимів та їх переваги під час застосування. Економічне обґрунтування організації вільних митних зон. Економічні переваги митних режимів "переробка товарів за межами митної території України" та "переробка товару на митній території".

Тема 11. Порушення митних правил та відповідальність за їх порушення

11.1. Поняття та особливості порушення митних правил

Види порушень митних правил і міри відповідальності. Дія законодавства про відповідальність за порушення митних правил. Види стягнень, що накладаються за порушення митних правил. Порядок накладення стягнень за порушення митних правил. Адміністративна відповідальність за порушення митних правил.

11.2. Контрабанда. Види порушення митних правил.

Види порушень у сфері ЗЕД. Злочини у сфері митної справи. Контрабанда, незаконний експорт технологій, науково-технічної інформації. Неповорнення валютних засобів на територію України. Ухилення від сплати митних платежів. Заходи запобігання та протидії контрабанді.

11.3. Види відповідальності за порушення митних правил.

Санкції за порушення митних правил. Матеріальна відповідальність. Кримінальна відповідальність за злочини, зараховані до компетенції органів доходів і зборів. Нормативні документи, які регулюють відповідальність суб'єктів господарювання у сфері ЗЕД.

11.4. Види стягнень за порушення митних правил.

Види та розміри стягнень із суб'єктів ЗЕД. Фінансові санкції, передбачені за порушення податкового, митного та валютного законодавства у сфері ЗЕД.

4. Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи містять у собі:

поточний контроль, що здійснюють протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюють сумою набраних балів.

Модульний контроль із цієї навчальної дисципліни проводять у формі колоквиуму. **Колоквиум** – це форма перевірки й оцінювання знань студентів у системі освіти у вищих навчальних закладах. Проводять як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача.

Порядок здійснення поточного оцінювання знань студентів. Оцінювання знань студента під час семінарських і практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями, як:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядають;

ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;

ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядають;

уміння поєднувати теорію із практикою у процесі розгляду виробничих ситуацій, розв'язання задач, виконання розрахунків під час виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і під час виступах в аудиторії, уміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки;

арифметична правильність виконання індивідуального та комплексного розрахункового завдання.

Максимально можливий бал за конкретним завданням ставлять за умови відповідності індивідуального завдання студента або його усної відповіді всім

зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової частини зменшує кількість балів. У процесі оцінювання індивідуальних завдань увагу також слід приділяти якості, самостійності та своєчасності здавання виконаних завдань викладачу, згідно із графіком навчального процесу. Якщо якусь із вимог не буде виконано, то бали буде знижено.

Письмову контрольну роботу проводять 2 рази за семестр, вона містить у собі практичні завдання різного рівня складності, відповідно до тем змістового модуля.

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів. Загальними критеріями, за якими здійснюють оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, уміння систематизувати знання за окремими темами, уміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, уміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та оброблення, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Критеріями оцінювання індивідуального завдання є:

- здатність давати критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань;
- уміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання;
- застосування аналітичних підходів;
- якість і чіткість викладення міркувань;
- логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми;
- самостійність виконання роботи;
- грамотність подання матеріалу;
- використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ;
- оформлення роботи.

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, набраних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60.

Розподіл балів за тижнями

Теми змістового модуля		Лекційні заняття	Практичні заняття	Презентації	Письмова контрольна робота	Захист індивідуального завдання	Колоквіум	Усього
Змістовий модуль 1.	Тема 1	1 тиждень	–	–	–	–	–	–
	Тема 2	2-3 тиждень	2	5	10	–	–	17
	Тема 3	4-5 тиждень	–	–	–	5	–	5
	Тема 4	6-7 тиждень	2	5	10	–	–	17
	Тема 5	8-9 тиждень	2	–	–	–	–	2
	Тема 6	10-11 тиждень	–	–	–	–	–	–
	Тема 7	12-13 тиждень	2	–	10	5	–	17
	Тема 8	14-15 тиждень	2	5	–	–	–	7
	Тема 9	16-17 тиждень	–	–	–	–	10	25
Усього		10	15	30	10	10	25	100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

5. Рекомендована література

Основна:

1. Гіжевський В. К. Митне право України : навч. посіб. / В. К. Гіжевський, І. І. Світлак, І. В. Скірський. – К. : Атіка, 2008. – 203 с.
2. Гребельник О. П. Основи митної справи : навч. посіб. / О. П. Гребельник. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 600 с.
3. Дубініна А. А., Митна справа : підруч. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 320 с.
4. Єрофєєнко Л. В., Митне право : навч. посіб. / Л. В. Єрофєєнко, С. М. Попова, С. В. Селезень. – Х. : ХНЕУ, 2006. – 87 с.
5. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: організація та управління : навчальний посібник [Електронний ресурс] / О. М. Котиш, І. В. Мілько. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 183 с
6. Про єдиний збір, який справляється у пунктах пропуску через державний кордон України: Закон України від 4.11.1999 №1212-XIV // Відомості Верховної Ради України – 1999. – № 51.
7. Про митний тариф України: Закон України від 19.09.2013 № 584-VII // Відомості Верховної Ради. – 2014. № 20-21.
8. Митний кодекс України. – Х. : Одісей, 2012. – 352 с.
9. Податковий кодекс України від 2.12.2010 № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13-14, № 15-16, № 17.
10. Світова організація торгівлі: проблеми та перспективи вступу: [монографія / за ред. А. В. Череп]. – Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2012. – 331 с.

Додаткова:

11. Атрощенко І. С. Таможенні платежі як джерело формування доходів сучасного держави / І. С. Атрощенко. – М. : Юридическа наука № 3, 2011 ООО «Издательство «Концепция» с 75 – 77.
12. Бахрамов Ю. М. Организация внешнеэкономической деятельности. Особенности менеджмента : учеб. пособ. / Ю. М. Бахрамов, В. В. Глухов – СПб.: Изд-во «Лань», 2001. – 448 с.
13. Босак А. О. Митне обслуговування транспортних перевезень : навч. посіб. / А. О. Босак, О. Ю. Григор'єва, О. С. Скибінський, А. В. Тодошук. – Львів. : Новий світ-2000, 2009. – 476 с.
14. Войцещук А. Д. Митна політика: фінансово-регулюючий аспект : навч. посіб. / А. Д. Войцещук, І. О. Іващук – К. : В-во ТОВ ВД «Мануфактура», 2005. – 160 с.

15. Громова Н. М. Внешнеторговый контракт = *Contracts in Foreign Trade* : учеб. пособ. – М. : Юристъ, 2003. – 141 с.
16. Довідник ЗЕДівця / Т. Ємельяненко, Н. Курган, А. Кислий. – 3-тє вид., перероб. і доп. – Х. : Фактор, 2012. – 512 с.
17. Дубініна А. А. Основи митної справи в Україні : навч. посіб. / А. А. Дубініна, С. В. Сорокіна. – К. : ВД «Професіонал», 2004. – 360 с.
18. Жорін Ф. Л. Правові основи митної справи в Україні (конспект курсу лекцій з програмних тем) : навч. посіб. – К. : КНЕУ, 2001. – 248 с.
19. Жуано Даніель. Світова організація торгівлі / Даніель Жуано; пер. з фр. – К. : «К.І.С», 2006. – 120 с
20. Войтенко Т. ЗЕД: бухгалтерський та податковий облік у подробицях / Т. Войтенко, Н. Курган. – 4-те вид., переробл. і доп. – Х. : Фактор, 2013. – 448 с.
21. Каленський М. М. Митна вартість імпортованих товарів : Монографія. / М. М., Каленський, А. Д. Войцешук, І. Г. Бережнюк. – К. : 2005. – 224 с.
22. Карамбович І. М. Митна система та її роль в регулюванні зовнішньої торгівлі України [Текст] : монографія. – Дніпропетровськ : Академія митної служби України, 2009. – 281 с.
23. Приймаченко Д. В. Митна політика держави та її реалізація митними органами : Монографія. – Дніпропетровськ : Академія митної служби України, 2006. – 332 с.
24. Прокушев Е. Ф. Внешнеэкономическая деятельность : учеб. / Е. Ф. Прокушева. – 4-е изд., испр., и доп. – М. : Изд.-торг. корпорация «Дашков и К^О», 2007. – 452 с.
25. Рева Т. М. Налоговые льготы в системе регулирования внешней торговли / Т. М. Рева // Вісник АМСУ. Серія : Економіка. – № 1 (51) – 2014, – С. 92–98.
26. Свинухов В. Г. Таможенно-тарифное регулирование внешнеэкономической деятельности : учеб. – М. : Экономистъ, 2005. – 271 с.

Інформаційні ресурси:

27. Атрощенко І. С. Таможенні платежі як джерело формування доходів сучасного державства [Електронний ресурс] / І. С. Атрощенко. – Режим доступу : <http://cyberleninka.ru/article/n/tamozhennye-platezhi-kak-istochnik-formirovaniya-dohodov-sovremennogo-gosudarstva>.
28. Кожевнікова В. Н. Суцність і сучасна трактовка таможених платежів [Електронний ресурс] / В. Н. Кожевнікова. – Режим доступу : <http://cyberleninka.ru/article/n/suschnost-i-sovremennaya-traktovka-tamozhennyh-platezhey>.
29. Про єдиний збір, який справляється у пунктах пропуску через державний кордон України : Закон України від 4.11.1999 №1212-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 51 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1212-14>.
30. Таможенне право ЄС [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.economics.kiev.ua/index.php?id=741&view=article>.
31. Таможенний кодекс таможенного Союза [Електронний ресурс] / Режим доступу : http://www.consultant.ru/popular/custom_eaes/112_10.